

Titel fiche (met datum, concept/definitief)	Versterking infectieziektebestrijding, waaronder pandemic preparedness
--	--

Schrijver fiche (telefoon & mailadres & directie)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e @minvws.nl, 06- 5.1.2e PG) 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e IZ,
--	--

Besproken in MTDG? (datum)	J / N
Afgestemd met WJZ (en zo ja, met wie?)	met wie:
Afgestemd met FEZ (en zo ja, met wie?)	met wie:
Met welke directies is nog meer afgestemd?	

Om welke concrete maatregel gaat het?
<p>Versterking van de infectieziektenbestrijding, zowel in Nederland als internationaal, waaronder het voorbereid zijn op mogelijk toekomstige pandemieën.</p> <p>In de loop van 2021 en daarna verwachten we uitkomsten van nationale en internationale evaluaties naar aanleiding van de COVID-19 uitbraak. Aanbevelingen die hieruit volgen zullen consequenties hebben voor de manier waarop de infectieziektebestrijding in Nederland is geregeld en zullen vragen om versterking van de inzet hierop, ook internationaal. Het gaat hierbij om preventie van infectieziekten, het snel detecteren en een goede bestrijding bij een uitbraak. De uitkomsten van de evaluaties zullen een agenda vormen voor het nieuwe kabinet voor de periode tot 2025 voor het versterken van de infectieziektenbestrijding.</p> <p>Ook in de actuele crisis zijn al stappen gezet die na de COVID-19 pandemie ingebed moeten worden in de reguliere infectieziektebestrijding. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het aanpassen van het ICT-systeem bij de GGD, het aanleggen van een ijzeren voorraad PBM PM GMT, en het opzetten van een infrastructuur voor snelle beschikbaarheid van vaccins.</p> <p>Wat ook uit eerdere evaluaties (IOB 2016) al duidelijk is geworden is de waarde van een interdepartementale global health strategie (VWS, BuZa, LNV?), zodat ook gericht geïnvesteerd kan worden in infectieziektebestrijding in landen waar dit minder goed op orde is. Het gaat om een vorm van ontwikkelingssamenwerking, maar wel met een duidelijk eigen belang: potentieel pandemische uitbraken kunnen dan in de kiem worden gesmoord.</p> <p>Met het oog op een versterking van de aanpak van zoönosen hebben de ministers van MZS en LNV een expertgroep in het leven geroepen, die voor de zomer van 2021 advies uitbrengt. Ook wordt inzet van de crisistructuur geëvalueerd naar aanleiding van de uitbraak van SARS-CoV-2 bij nertsen.</p> <p>Toelichting:</p> <p>De infectieziektebestrijding wordt geregeld op verschillende niveaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op mondiaal niveau zijn we gebonden aan de Internationale Gezondheidsregeling (IHR) van de WHO (2005). Op basis hiervan is geacteerd tijdens de coronacrisis, die conform de IHR is benoemd tot Public Health Emergency of International Concern (PHEIC). Als lidstaat zijn we gebonden aan aanwijzingen van de WHO bij een PHEIC. • Op EU-niveau worden conform Besluit 1082 grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen tegengegaan en wordt samenwerking binnen de EU vormgegeven door middel van het Health Security Committee en positionering van de ECDC. • In Nederland is de IHR geïmplementeerd in de Wet publieke gezondheid (WPG), waarin de centrale rol van het RIVM bij de infectieziektebestrijding wordt geregeld en de rol van GGD-en, vanwege de lokale inbedding van de infectieziektebestrijding. Ook de aansturing bij A-ziekten door de minister van VWS is onderdeel van de WPG. Het feit dat de COVID-19 crisis in aanleg een infectieziektecrisis was, maar de gevolgen daarvan een grote maatschappelijke impact hadden, zal ook nieuwe inzichten opleveren met betrekking tot de aansturing bij uitbraken van A-ziekten. <p>Op al deze niveaus gaan evaluaties plaatsvinden waaruit aanbevelingen of acties zullen volgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op de World Health Assembly in mei 2021 worden evaluaties en aanbevelingen verwacht van de IHR Review Committee en de IPPR voor lidstaten.

Ook staat Nederland in de wachtrij bij de WHO voor een Joint External Evaluation (JEE) voor IHR-implementatie in Nederland. Dit auditbezoek vanuit de WHO zou in 2020 plaatsvinden, maar is door de coronacrisis tot nader orde uitgesteld. Uitkomst van een JEE is een nationaal actieplan voor IHR-implementatie.

- Er loopt een mondiale lobby om te komen tot een global pandemic treaty, naast de IHR.
- Op EU-niveau ligt het voorstel om te komen tot een EU Health Union, met oa versterking van de mandaten voor ECDC en EMA, een aanpassing van Besluit 1082 met een grotere rol voor de HSC. En ook de oprichting van de HERA en vooruitlopend daarop de Hera-incubator maken hier onderdeel van uit, waarbij een agentschap in het leven wordt geroepen voor het snel beschikbaar stellen van vaccins.
- In Nederland loopt een onderzoek door de Onderzoeksraad voor Veiligheid naar de aanpak van de coronacrisis door de Nederlandse overheid en andere betrokken partijen: najaar 2021 worden hier uitkomsten van verwacht.

Niet alleen VWS is aan zet voor infectieziektebestrijding, ook interdepartementaal is samenwerking nodig:

- Naar aanleiding van de COVID-19 pandemie is het onderwerp zoönosen in het jaar 2020 vaak besproken. Er zijn veel factoren van invloed op de problematiek van zoönosen, bijvoorbeeld de manier waarop we met wilde dieren omgaan, of het houden van dieren in de veehouderij, de wijze waarop we met de natuur omgaan en het verlies van biodiversiteit in de wereld. Het is een complex en internationaal onderwerp, dat zich uitstrekt over de domeinen milieu, dier- en volksgezondheid en het is relevant voor de hele wereld. Demissionair Kabinet Rutte III heeft bij brief van de ministers van MZS en LNV aangegeven dat het, gelet op de ontwikkelingen en de impact van zoönosen op mens, dier en maatschappij, vooruit wil blikken en breder gaat bezien wat nodig is om zoönosen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. Het kabinet zal daartoe, samen met een expertgroep die ingesteld wordt, in beeld brengen wat nodig is in de breedte van volksgezondheid, diergezondheid en milieu om het risico op het ontstaan van zoönosen zoveel mogelijk te verkleinen. Het plan van aanpak is geschetst in Kamerbrief d.d. 12 februari 2021 (1822689-217999-PG), waarmee ook de motie van het lid Ouwehand (Kamerstuk 25295, nr. 452) wordt uitgevoerd. De expertgroep voert een risicoanalyse uit op het ontstaan en de verspreiding van zoönosen, maakt een weging van deze risico's en geeft aan welke mogelijkheden er zijn om deze risico's te verkleinen. De tweede vraag aan de expertgroep is om deze analyse naast het huidige beleid te leggen en witte vlekken en verbeterpunten te identificeren. Het kabinet zal op basis van deze uitkomst bezien of en zo ja welke aanpassingen of aanscherpingen van beleid nodig zijn. Ook komen mogelijk uit de evaluatie van de uitbraak van SARS-CoV-2 bij nertsen bevindingen die de zoönosenstructuur in Nederland verder kunnen versterken en opvolging behoeven, dit vraagt beleidsintensivering naast de reeds bestaande beleidsaanpak.
- Er vindt op verzoek van de Tweede Kamer (commissie Buitenlandse Zaken) een onderzoek plaats door de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) met betrekking tot global health. Resultaten hiervan worden eind 2021 verwacht.

Wat is het probleem dat die maatregel precies moet oplossen?

De COVID-19 uitbraak heeft laten zien dat het huidige systeem van infectieziektebestrijding niet voldoende toegerust is op het effectief bestrijden van een pandemie.

Concrete problemen en vraagstukken met betrekking tot infectieziektebestrijding die nu al in beeld zijn:

- aansturing bij A-ziekten, van onder andere GGD-en (apart fiche governance publieke gezondheid)
- ICT-systeem bij GGD-en
- voldoende testcapaciteit
- personeel op het gebied van publieke gezondheid (bron- en contactonderzoek)
- voldoende voorraad van persoonlijke beschermingsmiddelen (loopt al via GMT)
- snelle beschikbaarheid van vaccins
- meer helderheid nodig over of alle risico's met betrekking tot zoönosen (wereldwijd) goed in beeld zijn en mogelijkheden tot beleidsversterking van Nederland hierop.

Er worden vooruitlopend op evaluaties nu al stappen gezet, maar de verwachting is dat naar aanleiding van

alle te verwachten evaluaties in de periode 2021-2025 aandacht en middelen nodig zijn om de aanbevelingen op de verschillende niveaus op te volgen.

Zijn er alternatieve maatregelen te bedenken die hetzelfde probleem oplossen?

-

Welke acties zijn er nodig (bijv. op organisatorisch vlak)?

Afhankelijk van de uitkomsten van de onderzoeken en evaluaties.

Welke juridische consequenties heeft deze maatregel?

Mogelijk leiden aanbevelingen tot aanpassingen van de Wet publieke gezondheid.

Op welke termijn kan de maatregel ingevoerd worden, en waarom?

In de periode 2021-2025. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van de evaluaties en rapporten.

Wat zijn de financiële consequenties? (uitgewerkt voor 2021 – 2025 en structureel, berekening bijvoegen)

-
-

Wat zijn overige te verwachten effecten/aandachtspunten?

-

Met welk onderwerp of welke onderwerpen interacteert deze maatregel?

- Fiche LNV zoönosen (bijgevoegd)
- Fiche global health? IZ?
- Fiche gezonde leefomgeving
- Fiche governance publieke gezondheidszorg

VVD:

302. Een Europees fonds voor gezamenlijke investering in de (Europese) ontwikkeling van vaccins, antibiotica en geneesmiddelen voor zeldzame ziektes. Ook investeert Nederland in onderzoek naar infectieziektes die van dier op mens kunnen overgaan en de risico's die zij voor de volksgezondheid vormen. Daarmee stimuleren we onderzoek en ontwikkeling dat buiten crisistijd voor bedrijven onrendabel is.

374. Nederland deelt internationaal actief kennis om de preventie- en zorginfrastructuur wereldwijd te verbeteren.

PvdD:

373. Er komt voldoende capaciteit en expertise bij de ministeries van Volksgezondheid en Landbouw op het dossier zoönosen.

Budgettair effect op netto collectieve zorguitgaven in mln. euro

Maatregel:

Optioneel: relevante facts & figures (of verwijzing naar bronnen)

- Verwijzing IOB rapport
- Verwijzing IHR review committee
- Verwijzing IPPR
- Onderzoek OVV: <https://www.onderzoeksraad.nl/nl/page/16666/aanpak-coronacrisis>

- kamerbrief zoönosen
-